

ΣΥΝΕΥΤΕΥΞΗ

της κας Σοφίας Δούμα -Αυέστη

Μαρία Κουσιμλή, Φοιτήτρια Εργοθεραπείας
Τατιάνα Ζαΐνη, Φοιτήτρια Εργοθεραπείας

Είστε από τις πρώτες εργοθεραπεύτριες που ήρθαν στην Ελλάδα. Πώς αποφασίσατε να γίνετε εργοθεραπεύτρια; Θέλετε να μας περιγράψετε τις σπουδές που έχετε κάνει; Οι πυρήνες εργοθεραπείας που υπήρχαν αρχικά στη Ελλάδα ήταν αυτοί που είχαν δημιουργήσει η Ρούθα Γρηγοριάδου για τους συσπληνούς πολέμου, στο τότε ΚΑΠΑΨ. Επίσης η κα Κωστάκη είχε ξεκινήσει ένα πρόγραμμα στην ΕΛΕΠΑΠ και στο Δρομοκαίτειο μία άλλη Αμερικανίδα εργοθεραπεύτρια η Patricia Laurencelle είχε δημιουργήσει έναν πολύ καλό και ισχυρό πυρήνα.

Η δική μου έκθεση στην εργοθεραπεία έγινε στο σχολείο όπου φοιτούσα στο Pierce College μέσα από το μάθημα του Επαγγελματικού Προσανατολισμού. Εμένα με ενδιέφερε πολύ η ιατρική, η νευρολογία, μου άρεσε ιδιαίτερα η νευροχειρουργική και η ψυχολογία αλλά εκείνη την εποχή οι γονείς ούτε να ακούσουν για μια κοπέλα να κάνει τόσο μακρόχρονες σπουδές και έτσι κατέληξα στην εργοθεραπεία. Πήγα στην Αμερική, με την πρώτη υποτροφία που έδωσε το Harvard σε γυναίκα κατόπιν εξετάσεων. Σπούδασα στην Αμερική, από το 1956 έως το 1960, στο Tufts University και στο Boston School of Occupational Therapy, την πρώτη Σχολή Εργοθεραπείας που δημιουργήθηκε το 1918 για την αποκατάσταση των τραυματιών μετά από τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Επιστρέφοντας στην Ελλάδα είχα διάφορες προτάσεις για δουλειά αλλά δεν ήθελα ακόμη να αναλάβω θέση προϊσταμένου αφού δεν είχα περάσει απ' αυτή του υφισταμένου. Για του λόγου αυτό πηγαίνω στην Γαλλία όπου εργάζομαι για περίπου ενάμιση χρόνο σε ένα πρότυπο κέντρο για παιδιά με εγκεφαλική παράλυση.

Σε όλη την εκπαιδευτική μου διαδρομή είχα καθoύς δασκάλους, γιατρούς και αξιόλογους επιστήμονες γεγονός που με βοήθησε να αποκτήσω πολλές καλές εμπειρίες και γνώσεις.

Όταν επιστρέψατε στην Ελλάδα ως επαγγελματίας εργοθεραπεύτρια πλέου, σε ποια ηλικία εργασθήκατε, σε ποιους

ασθενείς προσφέρατε τις υπηρεσίες σας αρχικά αλλά και μετέπειτα;

Εγώ πάντα εργαζόμουν με παιδιά και νέους. Δεν δούλεψα ποτέ με ενήλικους εκτός από την πείρα που είχα στην κλινική και πρακτική μου άσκηση. Εργάστηκα στην ΕΛΕΠΑΠ 36 χρόνια. Παράλληλα το 1972 στο Ίδρυμα Κοινωνικής Εργασίας οργάνωσα το ΚΑΣΠ (Κέντρο Αποκατάστασης Σπαστικών Παιδών), κι όταν ήλθε οργάνωσα, εννοώ την οργάνωση των χώρων, την εκπαίδευση προσωπικού, την κατάρτιση προγράμματος και τη θεραπευτική παρέμβαση. Το 1987 δημιούργησα το Τ.Ε.ΚΑ.Π. (Τμήμα Επαγγελματικής Κατάρτισης Πέων) της Ελληνικής Εταιρείας Προστασίας και Αποκατάστασης Παιδών, που λειτουργήσει έως το 1997. Είμαι ιδιαίτερα ικανοποιημένη με αυτό το έργο, γιατί την εποχή που οι μέσοι όροι απορρόφησης αυθρύπων με αναπηρία στην ελεύθερη αγορά στην Ευρώπη ήταν 17,8% εμείς στο Τ.Ε.ΚΑ.Π. είχαμε ποσοστά απορρόφησης 32-33%, δηλαδή το διπλάσιο! Η απορρόφηση αυτή δεν ήταν προσωρινή αλλά οι άνθρωποι αυτοί εξακολουθούν να εργάζονται μέχρι σήμερα. Γεγονός για το οποίο αισθάνομαι περήφανη.

Ποια είναι η άποψη σας για την σημερινή μορφή το επαγγέλματος στην Ελλάδα και τι προοπτικές βλέπετε να υπάρχουν για την εξέλιξη της εργοθεραπείας;

Όσον αφορά τα ιδιωτικά κέντρα αποκατάστασης νομίζω ότι η εργοθεραπεία βρίσκεται ακόμη σε ένα μεταβατικό στάδιο. Δεν έχουν αναπτυχθεί και στελεχωθεί οι ιδιωτικοί πυρήνες με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορούν να υποκαταστήσουν τμήματα εργοθεραπείας σε νοσοκομεία.

Θέλουμε να μας μιλήσετε για τις προσπάθειές σας να ιδρύσετε την σχολή εργοθεραπείας που υπάρχει σήμερα στο Τ.Ε.Ι. Αθήνας.

Σε συνεργασία με τις κυρίες Α. Κωστάκη και Α. Πανουή δραστηριοποιηθήκαμε στο να πείσουμε τα Διοικητικά Συμβούλια των παισίων που εργαζόμασταν να απευθυνθούν

στο Υπουργείο Παιδείας ώστε να δημιουργηθεί επιτροπή μελέτης για την ίδρυση της Σχολής Εργοθεραπείας.

Στην διάρκεια του '73-75, πήραμε αναλυτικά προγράμματα σχολικών εργοθεραπείας της Αγγλίας, Γαλλίας και άλλων πέντε Πανεπιστημιακών Σχολών της Αμερικής και της Ιαπωνίας και συνθέσαμε αναλυτικό πρόγραμμα για την Σχολή Εργοθεραπείας ώστε να κατατεθεί στο Υπουργείο. Εμείς εκ των προτέρων είχαμε πείσει τους γιατρούς που θέλαμε να συμμετάσχουν σ' αυτή την επιτροπή και είχαμε καταγράψει το αναλυτικό πρόγραμμα σχολής.

Τελικά στις αρχές Δεκεμβρίου του '76 επικοινωνούν σπουδαστές εργοθεραπείας μαζί μου και μου λένε ότι με περιμένουν να ξεκινήσουμε μαθήματα στην Σχολή. Σας αναφέρω δε, ότι δεν είχα ειδοποιηθεί ούτε εγώ, ούτε τα παιδιά στα οποία εργαζόμασταν, από την Σχολή ούτε από την Κυβέρνηση για την δημιουργία της Σχολής. Επικοινωνήσα με τις αρχές των ΚΑΤΕΕ τότε και τους ζήτησα λίγο χρόνο για να προετοιμαστώ καθώς ήταν αδύνατο να ξεκινήσω άμεσα στα μέσα του μήνα. Έτσι τον Ιανουάριο του '77 αρχίζω να διδάσκω στην σχολή, όπου ως έκτακτη παρέμεινα μέχρι και το 1987. Ήταν όμορφα αλλά και δύσκολα χρόνια.

Πόσοι σπουδαστές εγγράφηκαν αρχικά στο τμήμα και ποια ήταν η αναλογία αγοριών - κοριτσιών;

Πομίζω ότι αρχικά ήταν γύρω στους 30 με 45 φοιτητές ανά εξάμηνο. Ένα πολύ θετικό στοιχείο ήταν ότι το 30% και μπορεί και λίγο παραπάνω από τους σπουδαστές ήταν αγόρια, πλεονέκτημα που δεν είχαν οι άλλες σχολές του εξωτερικού, ούτε στην Αγγλία ούτε στην Αμερική. Είναι μεγάλο και βασικό πλεονέκτημα να υπάρχουν άνδρες εργοθεραπευτές γιατί σκεφτείτε ότι ο άνδρας μέχρι πρόσφατα ήταν αυτός που συντηρούσε οικονομικά το σπίτι και την οικογένεια του, έτσι οι ίδιοι θα πολεμούσαν να δουλέψουν για να επιβιώσουν και το γεγονός αυτό από μόνο του θα ήταν πολύ σημαντικό παράγοντας για τη ανάπτυξη της εργοθεραπείας.

Θέλετε να μας πείτε την άποψη σας για το τμήμα εργοθεραπείας έτσι όπως λειτουργεί σήμερα, θα μας ευδιέφερε να μας προτείνετε αλλαγές και μεταρρυθμίσεις που θα μπορούσαν να βελτιώσουν το επίπεδο σπουδών;

Δεν γνωρίζω πώς λειτουργεί το τμήμα εργοθεραπείας σήμερα, έτσι δεν μπορώ να σας πω κάτι πάνω σε αυτό το θέμα. Εκείνο που θέλω να τονίσω είναι ότι θεωρώ απαραίτητο για έναν διδάσκοντα να μην έχει απομονωθεί από την πρακτική του επαγγέλματός του. Σε αυτό το σημείο πιστεύω ότι το εκπαιδευτικό σύστημα στην Ελλάδα χωδαίνει. Για παράδειγμα είναι τελείως αδύνατο για έναν Καθηγητή Πανεπιστημίου στο τμήμα Νευρολογίας, να διδάσκει νευρολογία και να μην έχει ασθενείς. Δεν μπορεί κανείς

να διδάξει εάν παράλληλα δεν ασχολείται συνεχώς με το αντικείμενό του. Για μένα αυτό είναι ένα πολύ σημαντικό στοιχείο που πρέπει η σχολή πάντα να λαμβάνει υπόψη της, εφόσον μάλιστα γίνεται συνιάτου επιπέδου.

Πιστεύετε ότι θα βοηθούσε το προφίλ των σπουδαστών εργοθεραπείας, η αναβάθμιση της σχολής από Τ.Ε.Ι. σε Α.Ε.Ι. (πανεπιστημιακό) επίπεδο;

Για μένα είναι πολύ βασικό το πρώτο σκαλοπάτι, τα εφόδια και οι γνώσεις που έχουν αποκτήσει οι φοιτητές που τελειώνουν τις σπουδές τους, να είναι γερές και ολοκληρωμένες. Η δημιουργία ανώτατης βαθμίδας με ανάλογες εξειδικεύσεις είναι ένα άλλο θέμα.

Σήμερα έχει ιδρυθεί Σύλλογος Ελλήνων Εργοθεραπευτών, πόσο σημαντική πιστεύετε ότι είναι η ύπαρξη του Συλλόγου;
Η ύπαρξη ενός συλλόγου είναι τόσο σημαντική όσο θέλουν τα μέλη του. Αυτά είναι που καθορίζουν το προφίλ, την ανάπτυξη, την οπισθοχώρηση, την εξέλιξη και τις δράσεις του σε σχέση με το επάγγελμά τους. Αυτάλογα με τους λόγους που ιδρύεται ένας σύλλογος και τους στόχους που θέτουν τα μέλη του, ανάλογη είναι και η χρησιμότητά του.

Θα μας ευδιέφερε η άποψή σας για την δράση του Σ.Ε.Ε. τα τελευταία χρόνια.

Πιστεύω ότι ο Σύλλογος βρίσκεται σε αυοδική πορεία για το επάγγελμα. Έχει ένα γερό Διοικητικό Συμβούλιο που έχει πολλές γνώσεις γύρω από νομικά θέματα. Μου άρεσε ιδιαίτερα το γεγονός της κινητοποίησης του Συλλόγου για την προώθηση προς ψήφιση διατάγματος, στο θερινό τμήμα της Βουλής, που θα απαιτεί την εγγραφή των Εργοθεραπευτών στο Σύλλογο για την απόκτηση άδειας άσκησης επαγγέλματος. Τότε θα αποκτήσει άλλη δύναμη ο Σύλλογος. Επίσης η ύπαρξη διαφόρων ομάδων δράσης στο Σύλλογο είναι πολύ σημαντική καθώς απαρτίζονται από πάρα πολύ δυναμικά στελέχη και ικανούς ανθρώπους οι οποίοι ακολουθούν μία πορεία σταθεροποίησης και ανόδου.

Τελειώνοντας θα θέλαμε να μας μιλήσετε για τις ευτυχιές που σας άφησε το 7ο Ευρωπαϊκό Συνέδριο Εργοθεραπείας.

Το 7ο συνέδριο Εργοθεραπείας ήταν ένα από τα μεγαλύτερα επιτεύγματα της δράσης του συλλόγου. Παρακολούθησα το συνέδριο όλες τις ημέρες, αλλά όχι τα πάντα γιατί αυτό ήταν αδύνατο λόγω της ποικιλίας θεμάτων. Προσωπικά δεν έτυχε να παρακολουθήσω παρουσιάσεις σχετικά με το δικό μου αντικείμενο γνώσεων. Θετικό στοιχείο ήταν οι συνδράσεις των συνέδρων που συμμετείχαν από το εξωτερικό και ότι υπήρξε πολύ μεγαλύτερη συμμετοχή από την αναμενόμενη.

Σας ευχαριστούμε